

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topografi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,

Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,

Dr. phil., Arkivar ved Kjøbenhavns
Raadstue-Arkiv.

og

S. Birket Smith,

konst. Bibliothekar ved H. M. Kongens Haandbibliothek.

Anden Række. Sjette Bind.

Kjøbenhavn 1877—79.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Rigsraad Eske Brocks Dagbøger

for

1604, 1609, 1619 og 1622.

Meddelte af Overauditør L. Moltke.

(Slutning.)

1622.

[Nicolai Helvaderi Almanak. — Den 12te Juni drog E. B. til Herredagen i Kjøbenhavn, der begyndte den 17de; i Juli tiltraadte han Reisen til Bergen, hvor Retterting holdtes fra 26de s. M. til 1ste August, og kom tilbage til Dronningborg den 17de s. M. Den 24de Oktober drog han paa Reise til jydske Kjøbstæder for at fremme de spanske Saltkompagnier, og i Slutningen af December tog han til Horsens til Rigsraadssamling, der begyndte den 31te. — Fra 21de til 26de Januar og fra 29de s. M. til 4de Februar i Viborg til Snapslandstinget; den 3die Februar døde hans Hustrus Søster Margrete Viffert, hvis Lig E. B. den 18de og 19de s. M. var med at nedsætte i Kirken og udføre af Aalborg, og i December skiftede han paa Fjellebro efter Ebbe Munk. — De Forløftesager, som oftere omtales i denne Dagbog, vare især Følger af, at E. B. havde overtaget Arv og Gjeld efter Eske Bille Jørgensen].

[Januar.]

Den 2 drog ieg til Estrup. 3 rideheste och 5 vogenheste. Sielff 7 personer.

Den 3 der bleff. Befalde ieg Jens kiellersuendt att leffuere Iffuer murmandt j td. rug och j td. maltt, som ieg gaff hanom for thegeloffnen, som hand opmurit, efftersom den var nederfalden.

Disligeste och att leffuere Frederich thegelbrender j td. maltt, som ieg haffuer giffuitt hanom.

Leffuerit ieg Iffuer murmandt 3 slette $\frac{1}{4}$ for 3 rader stengierder, handt pa sin egen kost skulle opsette imod Lid-tuedt $\frac{1}{4}$.

Den 5 drog ieg hiem til slothett.

Eftter min quitans anamitt aff Mogens skriffuer xxj daller in specie, som handt berette var for xxj tønde byug, som Hans Globsen j Viborg forgangen aar skal haffue bekomitt.

Noch effter min quitans anamitt af hanom iij^c och xv slette daller vdi sølff rytter penge.

Den 21 drog ieg til Viborg snapsting.

Betalde ieg vdi snapsting vij^c slette daller til fru Berette Sestedt¹⁾ for j perlehuffue, Berette Brock kiøffté aff hinder.

Betalde ieg Mogens Kruße²⁾ for kalck corrente daller, som hand haffde mitt breff pa.

Betalde ieg Søffren Anderßen j Rybe itt hundrede rix-daller in specie. Noch leffuer. Jesper Laureßen hanom aff de penge, handt aff mine haffde, itt halfft hunder daller in specie, och bekom pa dett hattebond til min søn Frans Løcke.³⁾

Betalde ieg Jens Anderssen j Rybe lxx daller, huer til sex $\frac{1}{4}$, som var for en ring, Chrestenße haffde bekomitt aff hanom.

Betalde ieg Jehan von Leppel, vinfører i Viborg, lxxx rixdaller til sex $\frac{1}{4}$ for amer vin, ieg kiøffté aff hanom, der Lysebettis brølup var.

Quiterit ieg medt vexel bruedt 7 daller til 6 $\frac{1}{4}$ for noget klede, jomfru Hyluig Brha⁴⁾ haffde kiøffté aff hanom, och dett effter Jørgen Brhas skriffuelße, som hand siden skulle quitere j voris affregning.

¹⁾ Berette Sehested * Hans Lykke. Dbg. 1609. S. 287 Anm. 2.

²⁾ Mogens Kruse til Balle, en Søn af Admiral Lauris K. og Inger Høg * Anna Lunov.

³⁾ Frands Lykke Henriksen. E. B. I. 36. 120. 132. 136—37. II. 62—91. Han var i det forrige Aar bleven gift med E. B.s yngste Datter Lisbet f. 1603 † 19 Mai 1652 som den sidste af den Brockske Slægt.

⁴⁾ Helvig Brahe, en Søster til Jørgen Steensen Brahe. Dbg. 1619. S. 200 Anm. 2 og S. 201 Anm. 1.

Kiøfste ieg litt hundrede skepper homel, och gaff ieg for huer skeppe xijj slette skylling, som ieg strax betalte, och sende ieg homelen til Droningborg.

Der ieg drog aff Viborg, leffueritt ieg Jesper Laureßen xv slette daller att betalle for min fortering, dog all huis vin bleff til mig hendt, betalte ieg sielfuer medt rede penge. Forærit ieg verttinden medt j specie daller och pigerne j ordtz dall.

Lontte ieg myn søn Thygge Bhra j snapsting 400 rix-daller in specie, som hand berette hand var Knudt Gyldenstiern til Thim pligtig.

Den 26 drog ieg hiem til Droningborg.

Den 28 kom Kieldt fra Viborg och haffde litt manelße breff medt sig fra Henrich von der Wysk for løffte, s. Eske Bylde haffde veritt j for Hans Løcke vdj 2 breffue, litt for 4000 daller och dett andet for 3000 daller hoffuidstoll.

Den 29 drog ieg tillig til Viborg, och strax gjorde ieg forhandling medt Henrich, sa ieg for de 3000 daller gjorde hanom forseckring til førstkomdis omslag att betalle, Chresten Holck och Chrestoffer Gersstroff¹⁾ til forloffuere, och motte ieg giffue hanom dobellt rente 440 rixdaller in specie, som var 7 aff hundredritt. Och same dag manit hand Soffie Ulstandt for de 4000, som hun styrlede hanom tilfriis for med litt andett breff.

Mens effter hun icke holdt maning, motte ieg pengen betalle.

[Februar.]

Den 2 var ieg til landtztingit.

Den 3 kalditt Gud Margrette Vifferdt pa Viffersholm.²⁾ Gud vere hinder nadige.

Den 3 effter precken pa landtztingitt. Och same afften imodt 4 slett drog ieg der fra, och kom litt stortt fog pa afftenen, sa ieg medt besuerring kunde finde Thanum, och bleff der.

Den 4 vedt 7 slett kom ieg til Droningborg, och var

¹⁾ Kaspar Kristoffer Gersdorf, Fader til Rigshofmesteren Joakim Gersdorf. Hof. Ad. I, 51 Tab. 1.

²⁾ Margrete Viffert. Dbg. 1604. S. 261 Anm. 3.

min son her Jørgen Skiel och Jøtte her, och effter moltidt droge de bordt.

Den 6 afferdigit Peder Chrestenssen offuer til Fyen. Och leffuerit ieg hanom dett enne brøff, som Otte Brha och ieg fra omslag indfrie, som Eske Bylde var j løffe for Otte Chrestoffer, att Otte tiltalle skulle Hinrich Holck¹⁾ for den j pardt, effter handt och er en medforloffuer och de andre medforloffuer haffde inthett.²⁾ Och skulle Peder leffuere Søffren Stol same breffue, att hand skulle førre Otte Brha dem.

Fremdeles skulle Peder forreyße til rigens kantzeler om lauffdags breffue offuer fra Dorrete Krabe, offuer Hans Løcke och Iffuer Løcke³⁾; disligeste offuer fra Chrestense Brysskes arffuinger, och fick ieg hanom til huer lauffdagsbreff j rixdaller, disligst til en opreßning medt den mandt, der bleff drognitt aff Hollindtzberig, j rixdaller in specie. Der forvden fich ieg hanom 20 østöcker och xij & j fyrre skylfinger til anden vdgiftt.

Den 12 kiøffte ieg 5 alen gro sardug, som kom vnder ermeren aff min och Chrestenbis natrøyer. Gaff for alen 12 ø, som ieg strax vedt Kieldt, som och dett hentte, betalte.

Den 12 kiøffte ieg otte alen sordt skielerdt aff Mas Polßen att offuerdrage nogle aff folckens hatte, som redt medt til s. Margrette Vifferdtz ligs henførelse, och sende hanom pengen strax medt Niels Thrusen iiž s. daller j & s. E. B. handt.

Den 13 kiøffte ieg af Chresten Splyd xij alen sordt gemendt engelst til Jørgen Harbo och Kield til kiole och boxer. Gav for alen & slette, ieg bethalde.

¹⁾ Henrik Bertelsen Holk til Høigaard * Else Friis, en Datter af Albert Friis til Haraldskjær, og saaledes Svøger til Trud Bryske. Hof. Ad. II. 151.

²⁾ Maaskee her er Tale om det Gjeldsbrev, som Otte Kristoffer Rosenkrantz havde udstedt til Anna Rantzau, og for hvilket Eske Bille, Henrik Holk, Lars Brock og Jakob Lykke til Tanderup vare Forlovere. E. B. I. 117.

³⁾ Dorete Krabbe * 2) Erik Lykke. Dbg. 1604. S. 272 Anm. 3. Iver * Mai 1613 Sofie Parsberg og Hans Lykke vare Sønner af dette Ægteskab. Dbg. 1609. S. 287 Anm. 2. E. B. II. 28. D. Hgde 16de B. under Eskær.

Same dag kiøffte ieg xij allen Harborger bay til vnderdrett. Gaff for alen 18 ø hos s. Hans Bendtzens¹⁾ kone, ieg strax betalte ved Kield.

Den 13 lod ieg nogle aff folcken ryde aff medt heste och siden skulle goe for min s. søster Margrettis lig, nar det bleff indførdt i Aalborigh. Fick ieg Peder Klaußen 10 slette daller til fortering.

Der hand hiem kom igen, leffuerit hand mig 4 s. daller ringer 4 ø igen.

a. Den 14 kiøffte ieg otte hatte aff Peder hattstaferer her j Randers, och gaff ieg hanom for huer thre s. ø och for skiellderdt at offuerdrage for huer ø ø s. Dog ieg sielfuer forskaffit hanom skielertidt och betalte hanom sielfuer strax pengen.

Den 16 droge ieg och min søn Tyøge her fra pa veyen til Viffersholt til min s. søster Margrettis begravuelße til Hoffbro. Der fra drog ieg strax til Viffersholt om aftenen, och min søn Thyge drog den vey adt Aalborig.

Den 17 fultis Anne Krabe pa Vorgordt, Axel og Anne Urne²⁾ och jomfru Johan Nielsdatter och ieg med ligit och til Aalborig, och der møtte mine sønner, her Jørgen Skiel och Thyge Brhae, Mogens Koes til Støffringardt, Jørgen Sefeldt³⁾, Axel Vrne och ieg och rede indt medt nogle voris heste och folck medt ligit til herbergitt.

Den 18 bleff hindis s. lig udi s. Bodelskyrcke j Olborig nederset, och thalde min søn her Jørgen Skiel vdi kyrcken.

Den 19 vare begge mine sønner, Axel Vrne och ieg j kyrcken och fultis med liggitt aff kyrcken och igenom byen. Siden droge mine sønner och ieg tilbage igen til Hoffbro om aftenen.

Den 20 til Droningborgh.

¹⁾ Dbg. 1619 S. 217 Anm. 4.

²⁾ Axel Urne til Broby * 21 Juli 1622 Anne Rodsteen Markorsdatter (denne Dbg. 21/10, hvor hun kaldes Rosted) og Anne Urne * Envold Sefeld til Viffersholt vare Margrete Vifferts og Jørgen Urnes Børn. See nedenfor. Denne Axel Jørgensen Urne maa ei forvekles med Axel Knudsen Urne til Rygaard, der i 1619 blev gift med Birte Gyldenstjerne Præbensdatter.

³⁾ Jørgen Sefeld til Refnæs og Næs, Landsdommer og R. R. eller Jørgen Sefeld til Visborg. Hof. Ad. II. 293. Tab.

Den 23 droge mine sønner och Jøtte bortt.

Den 24 drog ieg her fra til Estrup. 3 vogen heste, 3 iagt klypper.

Den 25 drog ieg til stattholderen her Gerdt Randzou til Giesingholm och talde medt hanom. Siden til Høffringholms ladegordt och besoe mine øxen och siden til Droningborg om aftenen, och da var ther Chrestenße Juel och Ide Lange.¹⁾

Den 26 droge de bordt.

Den 26 fick ieg her Gerdt Randzous manelße breff, soñ Jacop Sandersen mig leffuerit for itt m̄ daller hoffudstol, som ieg er Knudt Gyldenstiern H. forloffuer for til kongl. maytt., och strax sende ieg stadtholderen lx daller in specie same aars rentte effter hans quitans. De penge igen krefftues aff Knud Gyldenstiern.

[Marts.]

Den j droge ieg och min son Thyøge til Viborg, och lod ieg da bryde x dags breffue offuer fru Dorette Krabe, offuer Hans och Iffuer Løcke, sa vel som ieg och da forfarit om adskyllige forføllinger offuer Otto Chrestoffer Roßenkrantz. Gaff ieg same thidt for breffue penge først for 2 venderlige dome, den ene imodt Laffue Vrne i Fyen²⁾, som ville haffue hafft dom til indførsel vdj Otte Christoffers bohaffue, den anden ieg forhuerffuit offuer Peder Galdt³⁾ medt s. Eske Byldis arffuinger att lyde halff skade.

Forteritt for madt och øl xx þ s. 4 þ, for 2 kander vin 7 þ s.

Den 2 vare de 2 sager j rette.

¹⁾ Krestense Juel, der i sit 3die Ægteskab havde Knud Gyldenstjerne til Vosborg. — Ide Lange, en Datter af Hans Lange til Breding, var gift med Krestenses Broder, Jens Juel til Kjeldgaard, Norges Statholder, R. R. Hans Biografi i Kr. 4des Br. I. 385. Hof. Ad. II. 35. Tab. 2. E. B. II. 101.

²⁾ Vistnok Lauge Urne til Selleberg * 1) Margrete Ulfeldt 2) Ingeborg Kaas Eriksdatter, en Søster til Mogens Kaas til Støvringgaard.

³⁾ Rimeligvis Peder Nielsen Galt, den ulykkelige Viceadmiral, henrettet den 31 August 1644 * Birgitte Baad † d. 18 Mai 1630 som den sidste af Slægten.

Den 4 bleffue de 3 lagdagsbreffue brødt. Och der effter drog ieg til Droningborg om aftenen.

Den 5 kom min son Thyge hidt.

Den 5 afferdigit ieg Kield Nielssen til Jørgen Brha och Otte Brha med 2 pergamentis hoffuidtbreff, dett enne pa 6000 daller hoffuidtstoll, dett andett pa 4000 daller hoffuidtstoll, med mig att forsegle til Klaus von Buckwoldt til Kiel 7 pro cento, och bleff ieg manit aff hanom, som er arffuing effter Eske Bylde, som hand haffde loffuit de 6 for Otte Chrestoffer och de 4 for Hans Løcke. Fick ieg Kieldt til fortering sex slette daller.

Den 6 droge min son och datter til Brusgårdt.¹⁾

Den 6 leffuerit Jens kornmoler mig 69 veyre- och förskyndt, som felttbereder her j byen haffde til giordt, och betalte Mogens skriffuer hanom arbitzlønen.

Den 7 afferdigit Jørgen Harbo til Viborg medt ett omslags breff, Mogens Koes och Lauris Ebeßen er mine forloffuere for, 4000 daller hoffuidtstol 7 pro cento. Och der imodt skulle hand aname ett breff igen, s. Eske Bylde haffde verit Iffuer Lyckis forloffuer hos Henrich Holst, och sende ieg hanom 5 rixdaller in specie, som hand skreff mig til, handt skulle haffue. Noch sende ieg hanom 126 s. daller, som ieg var en Kieller køffmand skyldig for nogit kramgodz, ieg vdtog hos hanom j siste Kiøffuenhaffns herredag. 2 s. til fortering. Breffuit haffuer ieg bekomitt.

Den 10 giorde Henrich von Lyntolo klardt hos mig for xx aff forgangen ars skodoxen, som i vinter var pa Torup, dog hand gaff ringe der for.

Den 11 leffuerit ieg Gabriel Mouritz j Mariager ett pergamentis breff pa 1400 rixdaller, — som var for den dobbelt rentte af de x m daller 7 pro cento, effter ieg icke vdgaff renten der aff, thj Soffie Klausis dog den skal betalle, — Otte Brha medt mig att forsegle, och skal Gabriel siden aname aff Kield de andre 2 breffue och haffuer loffuit att føre mig denom til Klaus von Buckwoldt och igen att fly mig Otte Chrestoffers och Hans Løckis breffue igen, som

¹⁾ Krestense Juels 2den Mand Kjeld Nielsen Krabbe havde faaet Bruusgaard efter sin Fader.

Eske Bylde er medforloffuer for. Noch leffuerit ieg hanom itt papirs breff pa 3000 daller hoffuidstoll, som Chresten Holck och Chrestoffer Giersstroff vare mine forloffuere til Henrich von der Wysk, och igen att aname itt pergamentis breff pa same summa, som Eske Bylde var Hans Løckis forloffuere och ieg bleff manit for. Noch leffuerit hanom Henrickis breff, dett ieg haffde bethald hanom dobelt rentte 420 daller 7 pro cento.

Det breff pa de 1400 daller leffuerit Gabriel mig igen, for Kiel var fra Kolling affdragit, før han didt kom, och er dett breff casserit.

Den 11 gick mine staldøxen fra Estrup, som Henrich von Lyndeloff mig affkiøfste.

Den 11 leffuerit Jesper Laureßen mig aff de penge fra omslag och j andere mader pa mine vegne anamit tho tusind tho hundrede och halffemtesindztuffue daller in specie effter min quitans.

Den 12 gick de øxen fra Høffringholm, som vexel haffde oplat till Mas Thamessen j Veyle.

Den 13 gick de øxen fra Thorup och Biellerup, som Peder Ibssen j Aars¹⁾ kiøfste mig aff.

Den 16 drog Jesper Laureßen pa reyßen til Kiell effter 2 pergamentis hoffuidtbreffue, dett ene pa 6000 daller, Otte Chrestoffer Rosenkrans var Klaus von Buckwold skyldig, och Eske Bylde var hans forloffuer, dett andet pa 4000 daller, Hans Lycke var hanom skyldig, och Eske Bylde och var hans forloffuer, och vdj de breffue, ieg vdsende, var Jørgen och Otte Brha mine forloffuere. Och var dett de 2 hreffue, Gabriel j Mariager skulle hafft vd med sig, och schreff ieg inda itt andet pergamentis breff pa de 1400 daller in specie, att der som han icke fandt Gabriel j Kolling, som haffde dett andet breff, och att hand da icke skulle forreyße forgerffs, da sende ieg inda itt andett vedt. Mens ieg anamer, nar Gabriel eller Jesper hiemkomer, itt aff breffuene igen.

Sende ieg Hans skomager her for porten 20 β for 2 mine stoffle, handt haffde fleskitt. E. B. handt.

¹⁾ Maaskee samme Peder Ibssen, der omtales i Dbg. 1608 S. 9/3 (E. B. I. 50, hvor der skal læses „Peder Ibssens Tiener i Aars“) og 1612 (smds. S. 89).

Den 20 kom min sön Frans och Lyslebett Brock hidt
fra Siellandt +

Den 21 drucke +

██████ Den 21 anamit ieg aff Herttuig Bylde¹⁾ itt pergam
mentis hoffuidtbreff pa 4000 daller hoffuidstol, som Eske
Bylde, hand och Jacop Løcke²⁾ vare Otte Chrestoffers for
loffuer, och gaff ieg Herttuig Bylde mit breff, att ieg ville
giøre anfødring, om vi for same løffté kunde bekomme nogen
vederleg och sa breffuit att foruare os alle til beste, huilcken
min beuis ieg skal haffue igen, nar ieg same breff fra mig
leffuerer.

Den 22 drog min sön Thyge til Matterup och min sön
Frans til Offuergardt, och bleffue Berette och Lysebett her
hos os.

Den 26 betalte ieg sielfuer en Skabo ved naffn Peder
j td. kolle medt 14 s. ȝ, 400 florner medt 3 ȝ s.

Den 28 bekom ieg kongl. mayz. fororning om, de sølff
4 ȝ støcker medt dett nellebladt icke skulle gielde uden iiiij,
och de 8 ȝ medt den nøgel iche vden 7 ȝ effter sist vdj Junio.

██████ Den 29 lontte ieg Peder Broßen j Galten 30 slette
daller pa fyrré gode øxen, hand berette att haffue.

Den 31 +

[April.]

Den j betalte ieg en Skabo vj s. ȝ for j fr. mackrel.
Kom j vordt egit fadebur.

Den 3 drog min sön Frans her fra.

Den 4 leffuerit ieg lyden Søffren Kielßen j Randers³⁾

¹⁾ Hartvig Knudsen Bille til Møllerup og Damsgaard. Dbg. 1609
S. 289 Anm. 4. I Kr. 4des Dbg. 1619 anføres under 8de April, at
Kongen annammede af Hartvig B. 1000 Dl. af den Summa, han
skulde give til Straf efter hans udgivne Brevs Lydelse, og den 11
Februar 1620 annammede Kongen igjen 1000 Dl. af H. B., som han
ham skyldig var. Nyerup bemærker, at der ikke havdes Under
retning om, hvori H. B.s Brøde har bestaaet. Nyerup Kr. 4des
Dbg. S. 53. 84.

²⁾ Jakob Lykke til Tanderup, en Søn af Niels Eilersen Lykke, * 1599
Søffe Eriksdatter Rud. De danske Ruder II. 195—96.

³⁾ En Mand ved Navn Søren Kielsen blev $\frac{2}{3}$ 1619 udnevnt til Raad
mand i Randers. (Stadf. S. 129.)

Ix s. daller att kiøffue mig til Lybeck 3 td. Lønorgebr saltt, 3 td. gode homel och for de øffrige penge godt suensk jern effter min vnderskreffuene fortegnelße hanom leffuerit.

Noch same den 4 leffuerit ieg til forbemelte Søffren Kielssen xvj s. daller til att lyde¹⁾ nogen giøren for Chrestenße til Lybek och til at kiøffue mig 2 store lögter hiem.

Betalde ieg itt bud fra Skiffue medt breffue om jomfru Jehans²⁾ sag 3 s. ¶.

Den 5 Apri. bleff thyølit øll j suerkielleren.

Den 5 leffuerit ieg Kield til att leffuere en Skabo ved naffn Hellj Maurissen først for j td. kabula v s. daller, for tho td. kullo 24 s. ¶, som kome j min egen kieller.

Same dag begintte de att skiffue rug, som de Bremer haffde mig affkiøfft.

Den 6 betalte ieg en Skabo Villas Jenssen 9 s. daller for 3 td. kollo. Jeg sende hanom pengen medt Kieldt, och kom j min egen kieller.

Den 7 effter moltidt drog ieg til Estrup. 8 hestø til-samens.

Den 8 lod ieg postuognen go hiem. .

Den 9 verre vedt Løngbygårdt offuer den trette mellem Maren Skram och Hans Skram om den vey offuer Haghede.³⁾ Den sag gick icke for sig.

¹⁾ Lyde o: farve.

²⁾ Vistnok Jomfru Johanne Lykke Eriksdatter til Ballumgaard, som den 27 Juni 1622 paa Herredagen blev dømt at betale en Gjeld til Jørgen Lykke og i det følgende Aar blev søgt af E. B. for 1000 Rd. Species. E. B. II. 91—92.

³⁾ Landsdommer Erik Skram til Hostrup † 1568 havde Sønnerne Lauris, Jakob og Jørgen, samt Datteren Anne * Kresten Munk til Giessinggaard. Dbg. 1604 S. 261 Anm. 2 og S. 263 Anm. 2. Anne arvede sine Brødre Jakob og Jørgen, og da hun ikke efterlod sig Børn, arvede Lauris' to Døttre, Lisbet * Henrik Belov og den i Texten nævnte Maren Skram * Jakob Hardenberg til Mattrup, deres Faster Anne. Maren Skram havde heller ikke Børn, og saaledes gik alt det Gods, som Erik Skram og hans Børn havde havt, til Henrik Belovs og Lisbet Skrams Børn. De her omtalte Skammer hørte til Fasti-Skammerne. Gl. Saml. 774 fol. Dske Hrgde under Tiele. — Hans Skram til Ristrup, en Søn af den i 1606 afd. Otte Skram, hørte til de oprindelige Skammer og var gift med Anne Parsberg. — Lyngbygaard i Lyngby S., Hasle H., havde tilhørt

Den 9 lod ieg omtelle dett gamelt flesk, der hengte pa fleskelofftet, som ieg haffde nøgelen til, och var dett itt hundrede halffemtesindziuffue och tre sider foruden nogle halffue sider och stöcker, der lo. Same tadt leffuerit ieg Jens Anderssen bode nøgelen och fleskitt i sin foruarung.

Den 10 drog ieg til Hoffringholm.

Same dag beginnte de sauffmendt att sauffue vedt Estrup.

Den 11 drog ieg til Droningborg.

Den 12 lontte ieg Jens Bang j Ørstedt xvj s. daller pa øxen.

Den 20 drog ieg til Brusgardt til Jens Juel +, hiem om afftenen.

Den 23 afferdigit Peder Nielssen pa veyen offuer til Kiøffuenhaffn effter kongl. mayz. steffning offuer Hans Pawysk¹⁾ och Holger Roßenkrans Ottessen²⁾ for løffter, Eske Bylde haffde verit j for Otte Christoffer, och fick Mogens skriffuer hanom terrepenge.

Den 23 vandt Kieldt pa mine veyne den brunne hest, Jesper opføtte, och lade ieg 3 enckede daller ind, de 2 for mig, den 3 for Chrestenße.

Der same hest opkom her pa slotchet, gaff ieg sielfuer de 3 instrumentister 3 halffue kroner, piber och thromslager 4 ystöcker, den, der lede hesten op, 2 y s. Leffuerit Mette Olles 4 s. y til kringeler och betalde j t.d. øl, de siden drucke pa rodhusitt.

Den 24 drog ieg til Oustrup j Giern herrit, som Jesper herridzfogden boer, och møtte der min son her Jørgen Skiel och Knudt Gyldenstiern til Thim, och ville icke affregne huad forterit var. Gaff quinden 3 enckede daller, pigerne j ystöcke.

Kresten Munk og Anne Skram. — Hængede, en tidligere Fæste-gaard, der nu drives under Ristrup i Sabro S. og Hd.

¹⁾ Hans Povisk til Damsbo i Salling Hd., en Søn af Henn. P. * 1) Karen Brokkenhuus 2) 1619 Lisbet Rosenkrantz, en Datter af Otto Kristoffer R. til Boller og Sidsel Podebusk. Nob. Dan. geneal. D. Atl. IV. 799.

²⁾ Holger Rosenkrantz, Broder til fornævnte Lisbet R., solgte i hans Faders Dødsaar 1621 Boller og Rosenvold til Ellen Marsvin. Han levede 1638 og † ugift.

Den 25 vere offuer den ykeskiels trette i Sylckeborg len imellom Wal, Sminge och Skiellerup. Den sag bleff forliggt.

Den 25 fultis vi vdt til den thrette j Sylckeborg len, och effter vittlefftige thalle bleff dett medt Chresten Holckis beuilling saledis forliggt, att effterdj dett befindis, att der nogle aar tilforen er oprettit en forhandling imelom de Skiellerup mendt pa den eydoms vegne, som kaldis Thorup, som de nu vdj brug haffuer, och Waal och Sminge pa den anden, huor aff forfaris, att den største pardt aff den eydom, som sandmenden haffde tilgoedt Thorup eydom, den tilforen var beuiglit att bliffue vdj fellig, *kløff imod kløff*¹⁾, sa skulle nu same eydom her effter som tilforen bliffue vdj fellig, dog den eng, som tilforen haffde fuldt Sminge och medt opkast imod landett affmercktt, skulle de Sminge mendt fremdelis beholde och Thorup sin egen, dog sandmendtztoffuit bliffue vedt magt. Och same aften drog ieg til Droningborgh.

Den 28 er ieg beditt til fader aff Gudde Galle til Nørlundt.²⁾ Afferdigit Jens Laureßen til Nørlund att sto fader pa min och min sons Frandzis vegne. Jeg gaff 3 rosennobeler och fich hanom 1 *ydstöcke* til offerpenge.

Den 30 drog ieg til Estrup och Høffringholm offuer vedt Mellerup. Tilbage til Droningborg om aftenen.

Same dag lod ieg goe x aff mine rideheste aff til Gassum, som anden dagen gick for ligit fra Suenstrup och til Mariager for s. Jomfru Maren Krusis ligh.³⁾

[Mai.]

Den j lod Chrestenße sig lade aff mester Chrestoffer j Mariager, och gaff hun hanom 2 enckede daller.

¹⁾ Kløff mod Kløff see E. B. II. 40. I Kold. Ros. Gl. D. III. 20 findes „klaffdt“, der synes at have en beslægtet Betydning.

²⁾ Gude Galle † 1626 * Helvig Marsvin, en Søster til Ellen M., hvis første Mand Ludv. Munk havde opført Nørlund (Ravnkilde S. Aars H.). Deres Datter Ane Galle bragte Gdn. til sin Mand Verner Parsberg. Trap Danm. Beskr. Sp. D. II. 255—56. Gude G. nævnes i Kr. 4des Dbgr. 1608 og 1618. Nyerup S. 9 og Schl. Saml. II. 3 S. 87.

³⁾ Svenstrup Hovgaard i Svenstrup S., Onsild Hd., var tidligere en Hovedgd., der har tilhørt Familien Kruse. Trap Danm. Sp. D. II. 454. — Hvem denne Jomfru Maren Kruse var, maa henstaa uoplyst.

Same dag afferdigit Rasmus staldreng offuer til Kiøffuen-haffn effter thuende kongl. mayz. steffninger offuer Jacop Lycke och Peder Galdt. Fick ieg hanom til thering xiiij s. daller och tho species daller for de 2 steffninger. Noch leffuerit ieg hanom 192 daller in specie och 4 β att leffuere til Syuardt Beck, som Peder Ankerßen for den 20 och den 30 penge pa kongl. vegne aff vare, her til dis ere forhandlitt, anamit haffde. Och haffde j hest och medt, skulle til min studt j Skonne.

Den 2 drog ieg til Mariager til jomfru Maren Krusis begraaffuelsse +-. Hiem om aftenen.

Den 3 anamit ieg aff Jesper Laurissen 2060 enckede daller, som hand haffde anamit aff Henrich Lyntelo til Hamborg, som var for øxen, hand mig pa Estrup och Estruplund¹⁾ nu j aar affkiøfste. Huis Jesper idermere aff hanom anamit, der for giøre mig regnskaff.

Den 4 kiøfft ieg 6 allen lerrit til min silkegroffgrins thryø och boxer. Gaff ieg for huer alen xx β , ieg strax bethalde.

Den 6 da sende ieg Peder Vyllomsen temermandt xij s. daller medt Kieldt pa dett arbeydt for dett hus, hand nu pahuger.

Same dag kom her nye tønder s. syldt hidt fra Kiøffuen-haffn aff de, Erich pa Allerup om Mikaelj da lod salte, och j td., borgemester Chresten Hanssen sende mig.

Den 7 afferdigit Jens Laureessen til Olluf Thorsen i Gamelgårdt medt fem aff de omslags breffue, huor effter ieg lader Jacop Løcke tiltalle for hans anpardt vdj same løffter. Fick ieg hanom x s. β til breffpenge och anden forttering.

Same dag drog ieg til Estrup.

Den 8 leffuerit ieg de 3 temermendt, der hugger pa Estrup, sex s. daller, som er 2 til huer pa same arbeydt.

Den 9 drog ieg vdj Nielstrupgdz skoff bøgen och beso den thrette, stadholderens folck der beginder, och drog ieg til Høffringholm.

Den 10 drog ieg offuer vedt Miellerup til Droningborg.

¹⁾ Estruplund, der senere blev en privilegeret Herregård, var en Ladegaard under Hørringholm. D. Atl. N. 444.

Betalde ieg viij $\frac{1}{2}$ for nogitt leritt, Chrestense kiøffte.

Den 11 forærit ieg Peder Villomsen och hans folck $\frac{1}{2}$ daller til drycke penge til deris søndags daffuer.

Den 14 forærit ieg themermenden her pa slothet $\frac{1}{2}$ s. til 2 kander øll.

Den 15 betalte ieg Symen salmager her j Randers x $\frac{1}{2}$ s. for en sal til jegerdrengens jagthest. Sendt hanom pengen medt Jørgen Harbo.

Den 18 sende ieg Peder snecker for de loffte, handt lagde her j min gardt j Randers, xiij s. daller 4 β , som var ij $\frac{1}{2}$ for huer thyldt, medt Jens kornmoller. E. B. handt.

Gaff ieg temermenden $\frac{1}{2}$ daller til deris søndags daffuer.

Den 19 betalte ieg Hans snecker j Randers sex $\frac{1}{2}$ s. for en hiortetackes hoffuet, hand vdskar, och nogit tilforen och 6 $\frac{1}{2}$ for itt andett.

Den 20 er den j dag j thiende vge.

Den 21 leffuerit ieg Jesper Lauressen.

Noch den 22 betalte ieg 18 $\frac{1}{2}$ s. for 36 allen lerit, som skulle til mine drengis kleder, troy och boxer.

Den 22 sende ieg Peder Villomsen themermandt sielff fierde pa dett arbeydt, de hugger her pa dett hus, som skal til Høffringholm, otte s. daller, som er til huer tho daller, vedt Peder Chrestenßen. E. B. h.

Den 22 leffuerit ieg sielffuer Mette Olluffs j Randers nye s. daller for j blackit oxe, hun haffde her vedt Biellerup, ieg hinder bethalde.

Noch same dag bethalde ieg en Flensborg x pundt hør, Chrestenße kiøffte aff hanom, for $\frac{1}{2}$ viij $\frac{1}{2}$ s. Sende hanom pengen medt Mette Olluffs.

Den 25 sende ieg Peder Villomsen themermandt och hans 3 karle $\frac{1}{2}$ s. dall., til deris søndags daffuer forerit denom.

Den 25 leffuerit lidel Søffren Kielßen fra sig, som hand pa mine vegne haffde kiøfft til Lybek, først 3 thønder Lønborg saltt, td. for $16\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ s. er 12 daller $1\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$, thre td. homle, td. for $14\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ medt thønden.

Thre skippundt strangjern(!), huertt for $11\frac{1}{2}$ daller s. er 34 daller $2\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$, och til anden vdgift $4\frac{1}{2}$ j β .

For 2 lögter sex daller.

For 2 vrter soel [?] 6 $\frac{1}{2}$ s. Noch for nogen gjørn att

lyde for Chrestenße 9 daller iiiij $\frac{1}{2}$ j $\frac{1}{2}$, for allum 20 $\frac{1}{2}$, och beløb same penge 7 s. daller, som ieg hanom pa henreyßen vdj de affsett 4 $\frac{1}{2}$ leffuerit, och berette denom icke kundt vdgiffue, huorfor hand leffuerit Mogens skriffuer mine penge, och hand gaff hanom andre penge j dett stedt.

Den 26 sende ieg Klaus skreder medt Kieldt 74 allen sortte sylckesnorer, skulle til mine drengis stackitt kioller. Noch 21 dusin flyßer aff sortt sylcke til dem.

Same dag afferdigit Peder Chrestenßen til Viborg effter doctor Peder. Fich hanom 6 s. $\frac{1}{2}$ til en vogen fra Viborg att ley och anden vdgift dertill.

[Juni.]

Den 4 drogge min sön Frans och ieg herfra til Viffersholm.

Den 5 droge vi till Worgardt och bekom der nogen forhandling medt hinder¹⁾ effter hindis forrige løffite, och same dag til Droningborg igen.

Den 8 drogge min sön och Lysebett bortt.

Den 12 anamit ieg aff Mogens skriffuer sex hundrede och atten rixdaller in specie effter min der pa vdgiffuene quitans, som er aff hans beholdings penge, som handt vdj sitt regenskaff skal bliffue quiterit.

Noch anamit liij Roßennobeler aff Mogens skriffuer effter och der pa min quitans att leffueris j rentekameritt, och nar Gud vil, ieg hiem kommer, da her om effter den quitans aff rentteryett att giøre anden forklaring der pa.

Den 12 drog ieg pa reyßen til Kiøffuenhaffns herredag til Kallø. Der fick madt. Siden vdt til Hernes och strax pa en skude seylede fra landett ved 7 slett om aftenen. Och kom ieg j land ved Kallingborg om morgenen 3 slett. Ved otte slett drog ieg derfra til Thuße och siden til Roskyld om aftenen.

Den 14 drog ieg til Kiøffuenhaffn. Gud hielp til gode löcke.

Den 15 red Olluff Parsberg och mange godt folck vd imod hans brud jomfru Karen Kruße.²⁾

¹⁾ hinder o: Anne Krabbe?

²⁾ Oluf Parsberg til Hagesholm og Jernet var en Søn af Kristoffer Parsberg † 1608 og Dorte Munk. Han var Lensmand paa Dron-

Den 16 var deris brølup j kompanijett, och var k. m. der och en stor församling.

Den 17 effter moltitt var k. m. och der til brølupitt. Och begintis sager att forhøris om morgen ved 8 slett.¹⁾ Gud hielp alting til en god ende.

Den 19 anamit Jesper Laureßen aff Niels Viborg pa Vemetofft thre hundrede currente daller, som Jesper indnu hos sig haffuer, och gaff ieg Niels Anderßen min quitans derpa.

Noch haffuer ieg leffuerit Jesper Laureßen itt m daller daller in specie, som ieg lod betalle Hans Holst her j byen aff de penge, ieg var hanom skyldig, och 60 daller der aff til rentte. Noch aff mine penge betaldt, som hand thog j mitt skrin, 120 daller in specie rentepenge aff de 2000 daller. Noch leffuerit hanom att leffuere j rentekameritt 318 daller in specie, som er affgiften aff dett Hald och Thøsløff godz.²⁾ Noch leffuerit hanom 200 daller in specie pa min sön Thyge Brhas vegne att leffuere j renteriiett, som min sön mig igen betalle skal.³⁾

Anamitt Jesper Laureßen aff broer Niels, der var pa Valden, enckede daller xxxvj, noch x halffue kroner och ij & slette, som ieg gaff broer Niels quitans pa.

Leffuerit ieg til Jesper Laureßen j Kiøffuenhaffn, som loe j mitt egett skrin, først thotusinde och sexten rixdaller in specie, som ieg bekom for den siste rug pa Estrup. Noch 618 daller in specie, som ieg anamit aff Mogens skriffuer, da ieg drog pa dene reyße, aff huilcke penge hand pa mine vegne vdlagde til Hans Holst och pa renttekamerit. De andre haffuer hand hos sig. De 200 daller till min sön Tygge anamit Jesper igen hos Staffen Rode.⁴⁾

ningborg og Skanderborg og R. R. D. Atl. IV. 111. 498. 500—501. Stadf. Rand. 100—101. Karen Kruse var en Datter af Envold Kruse til Hiernedsløffaard og Else Marsvin.

¹⁾ Schlegel nævner i Anm. 209 til Slange II. 201 et i Anledning af Herredagen s. A. trykt Skrift.

²⁾ Hald og Vester-Tørslev i Nørre Hald Hd. I Dbgerne 1612 og 13 (E. B. I. 89. 90. 91. II. 37) omtales en Fru Kirsten Munk i Tørslev.

³⁾ Hele denne Notits fra „Noch haffuer ieg“ er senere overstreget.

⁴⁾ Stefan Rodes Navn findes blandt de kjøbenhavnske Borgere, som vare Privilegiehavere i det i 1636 oprettede grønlandske Kompagni. Orig. Haf. S. 361.

Den 23 var Jacop Vlfeldt och Klaus Does datters brølup¹⁾ j kompaniet, och var k. m. och prindzen och der.

Den 24 vare de och der.

De 510 corrente daller, jeg skulle haffue hafft aff Staffen Rode j Kiøffuenhaffn for mine øxen, och som ieg gaff Niels pa Vemetofft min beuis, jeg same breff haffde anamit, de penge bekom ieg icke. Mens hand berette, min søn Frans var hanom pligtig och skulle mig betalle, och haffuer Jesper Lauressen Staffen Rodis breff.

Den 30 var Palli Roßenkrandtzis och Lyßebett Roßen-sparris brølup²⁾ pa rodhusitt j Kiøffuenhaffn, och var kongl. m. och prindzen der.

Anden dagen var k. m. och prindzen och der.

[Juli.]

Den 5 leffuerit ieg Jesper Laureßen j papirs gieldzbreff pa itt tusinde rixdaller formellindis och 60 til rentte, som hand skulle leffuere Jacop Vlfeldt, som ieg nu til s. Mortensdag altt skal betale, eller hand maa tage vdj pandt aff mitt godz j Fyen, som arligen kand rentte 60 daller. Noch leffuerit hanom itt breff pa tho m daller, 120 arligen rentte att opskriffuis j aar, betalis til s. Mortens dag effter opskrift, och huis rentten icke arligen til s. Mortens dag bliffuer itt, da och j lige mader att aname itt breff, Jacop haffuer aff mig pa 3000 daller att fli mig, och ere de penge for Fielerup gardt och dett godtz i Nørager³⁾, ieg hanom affkiøffte.

¹⁾ Jakob Ulfeld til Bavelse, en Søn af Korfits Ulfeld og Elsebe Brockenhuus * Lisbet Daa, en Datter af Klaus Daa til Ravnstrup og Dorte Belov. Dbg. 1604 S. 265 Anm. 8.

²⁾ Palle Rosenkrantz til Krenkerup. Hans Biografi i Hof. Ad. II. 104 og i Kr. 4des Br. I. 154 jfr. Bemærkn. foran Registret og Registret ved hans Navn [hvor 477. 480 skal være 477—481]. Han havde siden 1618 været Enkemand efter Helvig Røntzau, da han ægtede R. R. Oluf Rosensparres Datter Lisbet, der ligeledes siden 1618 havde været Enke efter Axel Brahe (Dbg. 1609 S. 278 Anm. 3), og efter hendes Død giftede han sig for tredie Gang i 1629 med Lisbet Lunge.

³⁾ Fjellerupgaard (Fjellerup Sogns Presbytlg. af C. Reiersen i Saml. til jydsk Hist. III. navnlig S. 2—3 og 4—5, hvorefter det er samme Gaard som Østergaard) i Nørre Hd., Fjellerup Sogn, der er Nabogaard.

Den 6 drog k. m. til Frederixborg.

Den 7 var der barsel, och var chanseleren och her Anders Seynckler och her Jens Spare, desligeste fru Pernille Gyldenstiern fadder til Voldemar Chrestian.¹⁾

Den 8 var Olluf Rosenspar, Chresten Holck, Jacop Vlfeldt, her Anders Bylde,²⁾ Holger Roßenkrandz och ieg pa slothett och forhörde sager.

Den 9 drog ieg fra Kiøffuenhaffn til Helsingør och skulle medt kongl. mayz. pa den Bernske reyße j Norrig til att forhøre sager. Och befalde ieg Jesper offuer fru Soffie Vlstandt hos rigens chanseler att forhuerfue sex vgers pamindelse effter den ene k. m. dom for de forløffter.

Den 10 kom Falck Lyøcke til mig pa Soffie Vlstandz vegne, och pa hindis behauff giorde vj nogen forhandling, mens hun der vedt icke ville bliffue.

Den 12 kom Soffie til mig, och da gaff ieg hinder aff den maning fri, och hun gaff mig igen itt andet contragt breff vdj adskyllige punpter, som hun och Axel Vlstandt³⁾ uedt hinder til vitterlighed vnderskreffuitt, och haffuer Jesper vdj foruaring.

---

sogn til Nørager i Sønder-Hald Hd. Prof. Becker anfører ogsaa den jydske Fjellerupgaard blandt E. B.s Eiendomme (see Gl. Estrup i D. Hgde), men hverken Jakob Ulfeldt eller E. B. nævnes i den fornævnte Afhandling eller i Traps Dmk. Beskr. blandt Eierne af denne Gd., der paa den Tid maa have været ubetydelig. I den nordvestlige Del af S. Hald Hd. havde E. B. især samlet sig Eiendomme, og her eiede han Høvringsholm, Nielstrupgaard, Rygaard, Kjørgaard og det nævnte Gods i Nørager, samt tæt ved i Naboherrederne Estruplund og Fjellerupgd. I Fyen havde han Andel i Løitved og Rørbæk og Gods i Vends Hd. Dbg. 1604 S. 269 Anm. 2 og S. 274 Anm. 2.

¹⁾ Anders Sinclairs Biografi i Kr. 4des Br. I. 9. E. B. II 101. Jens Sparre Dbg. 1609 S. 300 Anm. 2. Pernille Gyldenstjerne, der døde i s. A., Dbg. 1619 S. 201 Anm. 4. — Valdemar Kristians Biografi i Hof. Ad. III. 226—31. [Naar der Vald. Krist.s Fødselsaar er forandret fra 1622 til 26de Juli 1619, er saaledes saavel Aar som Datum urigtigt.]

²⁾ Anders Bille Steensen til Rosendal † mellem Septbr. 1633 og Marts 1634; R. R. E. B. II. 101. Hans Biografi i Rugs. Hist. II. 1. S. 117—18. Maa ei forvexles med Rigmarsk Anders Bille til Damsbo f. 1600 † 1657.

³⁾ Axel Ulfstand til Axelvold † 1634 som den sidste af Familien. Hof. Ad. III. 389.

Den 13 vedt 9 slett seylede k. m. och prindzen pa Patientia och Olluf Roßenspar, Chrestian Holck och ieg pa den Sortte Rytter och andre 3 aff k. m. skiffue medt hoffsinder och andre herremendt pa reyßen til Norrig. Same dag och natt var vi vde pa søen, och bleste themerligen pa dett siste aff noruest, sa vi motte tilbage igen och vedt j tholff kome j sundett igen. Huis i mit herberg til Peder Suendzens bleff forterit, betalte Peder Chrestenssen aff mine penge, hand haffuer. Gaff ieg quinden j rossennobel, och Peder gaff pigerne j krone.

Den 14 kom vj j sundit igen, och drog k. m. strax aff til Frederixborg, och mod aften droge Olluff Roßenspar och Chresten Holck i land, mens ieg bleff pa skiffuit til den 15 vedt halffgoen otte drog ieg j land.

Den 17 kom k. m. igen fra Frederixborg, och var Brorius trometter, som var komit fra kørførsthen afi Saxen, medt, och til 10 slett vase vi k. m. giest pa slothett.

Den 18, før ieg afdrog, betalte Peder Chrestenssen aff mine penge, huis der bleff forteritt, och gaff pigerne en rossennobel, och fick ieg Peder j rossennobel, som ieg gaff verttinden.

Den 18 fick vi en god vindt, och om morgen vedt 4 slett gick vi til segels. Dog pa natten gick vinden nogit til südwest; dog imodt dagen gick den igen til sudt sudt vest, siden til sinden och der effter til sudt oust.

Den 19 vedt itt slett efftermydag seylede vi da Skaffuen forbye, och same dag fortøffuit k. m. effter S. Anna, som var flux tilbage, och skade os siden flux pa seylatzen.

Den 21 kome vi inden skiers vdj en liden haffn, liger vedt en stor klyppe, kaldis Bucken, och kaldis haffnen Buckhaffn, och kome Sancte Anna och Justitia och inden skiers, dog icke kunde kome i same haffn. Mens k. m. medt Patientia, Rafuel och Niellebladit kome den dag icke sa vitt frem.

 Den 21 Julij var Axel Vrnis brølup j Aalborg medt j. Anne Rostedt.¹⁾

---

¹⁾ Paa Prædikestolen i Solberg Kirke, i hvilket Sogn Viffertsholm ligger, staar Axel Urnes og Fru Anne Rodsteens Navne og Vaa-

█████ Den 25 ved 9 slett formidag kome vi lyckerligen til Bergen. Gud hielp til gode løcke. Och same dag lod k. m. vbleße herredagen.¹⁾

Den 26 begintes herredagen, och var k. m. och prindzen, her Albrecht Skiel, Oluff Rosenspar, Chresten Holck, Jens Juel, statholder, Jens Bielcke, Norigis chanßeler²⁾, och ieg.

Den 27 vare k. m. och prindzen och der oppe.

Den 29 varre och kongl. mayz. och prindzen och der parodhußett, som herredags sager bleffue forhørdt.

Den 30 vare och begge herrer der.

Den 31 vare rodit allene oppe at forhøre sager.³⁾

[August.]

Den j vare och rodit der oppe och forhørtte nogle sager, och same dag formydag fick alle sager ende och herredagen endtskaff.

Same dag anamit ieg aff Jens Søffrenßen, som haffuer mitt godtz j forualting, halffandet hundrede och halffanden daller in specie och v. &. Derforuden haffde ieg tilforn bekomit j lest syldt och en lest grosey effter same min quitans videre formelding, ieg gaff hanom.

█████ Den 2 seylede k. m. och prindzen och vi andre medt jagter vdt til floden, som i goer seylede aff j vegge søes for hen, och haffde vi en skøn vindt. Gud giffue til gode løcke alle vel hiemkome.

Same dag, før vi affseglede, leffuerit ieg Kieldt Nielssen, min dreng, effter min verdt Jacop Jørgessen icke ville affregne, huis ieg haffde der fortørít, att leffuere hanom tho och thyuffue rixdaller in specie, disligst 2 roßenobelér att

bener med Aar 1622. Axel Urne athændede 1633 Gaarden til sin Svoger og Søster, Envold Seefeld og Fru Anne Urne. D. Atl. V. 47. 97. See ovenfor S. 18 Anm. 2.

¹⁾ Om Herredagen i Bergen, Sl. ved Schl. II. 191. Vem. Hist. I. 130. Danske Saml. 2 R. III. S. 271—72.

²⁾ Jens Juel (see ovenfor S. 19 Anm. 1) var 1618 bleven udnevnt til Stattholder i Norge. — Jens Bjelke, Lensmand i Bergen, var i 1616 bleven Norges Kantsler efter Andreas Green. Sl. ved Schl. II. 65.

³⁾ Den 31. Juli blev Biskop Arrebo dømt fra Embedet, og Dbgn. viser, som bemærket i Vem. Hist. I. 130, at Kongen ikke var med at afsige Dommen.

leffuere verttinden Gyntersberg och 2 specie daller til pigerne och 2 til den kock, der kogit, imedtlertidt ieg der var.

Imellom løffuerdag och søndag natten kome vi vnder Skaffuen, och var mørrt och icke lyus j lögten, och haffde icke vden passerlige god natt.

Den 4 om aftenen vedt 9 slett kome vi ind ved Kroneborg.

Den 5 drog Olluff Roßenspar j land, och Chresten Holck och ieg seylede op til Kiøffuenhaffn. Den allermechtigste Gud vere loffuit, som os alle fra vløcke haffuer beuarit. Same dag spurde ieg, Gud haffde kaldit Ebbe Munck.

Den 7 drog Chresten Holck och ieg til Fredrixborg, och der vi der kom, var k. m. tilforen affdragit til Kiøffuenhaffn.

Den 8 droge vi til Kiøffuenhaffn och same aften k. m. giest j haffuen.

Den 9 vare vi vdj den nye ladegdtt, des leyigheder besoe och fultis med k. m. til boes til den nye haffue. Til medag och aften hans m. giest och imedtlertid medt hans m. j diße ny verckmesters huße, j thugthuſet och adskillige andre steder.¹⁾

Den 11 leffuerit ieg chanſeleren her Chrestian Friis myn s. søn Lauffue Brockis vndeskreffue[ne] registering pa løſøre, som hand til Niels Chrestenſen leffuerit, der hand aff landit vddrog, huilcken ieg icke igen bekom; mens der ieg vedt min thiener Peder Chrestenſen haffde mitt bodt hos hanom om den, da bekom ieg den beskeden, att Holger Roſenkrans til den thidt same løſøre skulle anamis, same min s. søns vndeskreffuene registering skulle fli mig igen.

Den 12 drog ieg fra Kiøffuenhaffn, och betalte Peder Chrestenſen aff mine penge, hand haffde, huis ieg haffde

¹⁾ Haven o: Rosenborg. — Den nye Ladegaard, hvis Bygninger vare blevne færdige d. 24de April 1622. Kbhvns. Beskr. ved L. Both S. 286. Orig. Haf. S. 275. Kr. 4des Br. I. 118. 133. 217 fl. St. — Det her nævnte Tugthuus maa have været det, som var anlagt i Farvergade ved Volden, hvor tidligere havde været et Farveri, og som i 1639 blev flyttet og indrettet i den gamle Klosterbygning ved Helligegeistkirke og nogle omliggende Bygninger. Both smds. S. 85. Orig. Haf. S. 333. 371. Kr. 4des Br. I. 71. Sl. v. Schl. II. 187 jfr. 220.

forterit, och leffuerit ieg Peder j roßennobel, ieg forærerit quinden. Same dag til Ringstedt om afftenen.

Den 13 til Korsør, dog bete ieg i Slagelße.

Den 14 kom ieg offuer pa en boedt, och Chresten Holck medt. Gaff ieg roeskarlen 9 s. $\frac{1}{2}$, och Chresten Holck lige sa, aff mine egene penge. Bette j Nyborg, som Peder dett betalte. Til Odenße om afftenen. Vertinden gaff ieg j daller in specie; dett andett betalte Peder.

Den 15 til Skoffshyrup til Niels Boldeuin.

Den 16 til Matterup, gaff ieg Margrette Brhaes¹⁾ ame 2 daller, pigerne j dl. och kocken j daller, som ieg der leffuerit Peder.

Den 17 til Droningborg. Gud allermächtigste verre loffuitt, som haffuer sendt mig medt hielbredt hiem. Och fandt —

Den 24 bleff s. Margrette Lange, s. Knudt Bhraes effter-leffuerske, hindis lig nederset i Veyle kyrcke.²⁾

Den 24 kom min sön Frandz hidt.

Den 26 drog handt pa reyßen til Siellandt, och fick ieg hanom 25 daller in specie att kiøffue mig sucker for j Kiøffuenhaffn. Same dag drog Lyøebett til Offuergardt.

Same dag drog ieg til Estrup.

Den 27 drog ieg til Heffringholm och beø kornit, som bleff indagitt, och siden drog ieg omkring ved Estrup och til Droningborg, och same afften bleff ieg nogit ilde tilpas.

Den 29 bleff ieg flux ilde tilpas.

Den 30 drog ieg til Viborg udi den sag medt Soffie Vlstandt, dog hun da icke møtte.

Den 31 var ieg flux ilde tilpas, mens om natten imellom løffuerdag och søndag haffde ieg en møgit vndt och suag natt.

¹⁾ Efter Hof. Ad. III. S. 1 Tab. 1 har Tyge Brahe og Berette Brock havt to Døttre, der døde smaa, og af hvilke denne Margrete, der den $\frac{2}{11}$ 1623 omtales som meget syg, har været den ene. [Smds. anføres, at deres Søn Axel døde som Barn, skjøndt han i det Mindste blev nogle og tredive Aar gl. Vem. Hist. I. 152 jfr. 157.]

²⁾ Margrete Lange, Enke siden 1615 efter Knud Brahe til Engelsholm og bekjendt for sin Lærdom. Hof. Ad. III. S. 1. Tab. 1. Ved. Sim. Jørgen Brahe S. 18. 20. Dbg. 1609 S. 283 Anm. 1.

[September.]

Den j gaff doctor Peder mig nogen medisin, och haffde dereffter 16 sedes.

Den 2 var der en basker och slog fem gange feil och icke ramppte medianen.

Den 4 da lod mester Henrich mig rett vel.

Den 5 da ankom Soffie Klaußis da først, och da var ingen aff domerne tilstede.

Den 9 drog ieg til Droningborg. Den allermechtigste Gud hielpe bade Chrestenße och mig vel til voris hielbredt.

Same tadt gaff ieg doctor Peder Iffuerßen, for hand haffde goett til mig, x halffue croner.

Kiøfste ieg 2 amer vin aff Jehan vinfører j Viborg. Gaff hanom for huer ame 38 daller, som ieg strax betalte.

Den 13 anamit ieg aff Mogens skriffuer pa Droningborg tho thusinde halfftrediehundrede och förretyuffue rixdaller in specie och 4 β, som er for lxxx och sex lester maltt och thi thønder, som en Hollender ved naffn Reyer sielfthredie mig affkiøfste och pa Estrup anamitt. Disligst leffuerit hand och mig thre° rixdaller in specie, som Albrekt Bomhoff var mig skyldig pa rug, hand mig affkiøfft haffde, och imedlertid anamit hand pa Estrup 300 td. rug. Summa iij m lxxxx daller in specie 4 β effter min quitans derpa vdgiuffuit.

Der min sön Frans drog til Siellandt, leffuerede ieg hanom xxv daller in specie, och kom hid til slohet den 16 sept. xxxiij thoppe sucker, som hand haffde kiøfft for mig i Kiøffuenhaffn.

Den 17 kom min sön Frans hid fra Kiøffuenhaffn och drog strax aff til Offuergardt.

Den 20 leffuerede ieg Jesper Laureßen j mitt egit kamer først 540 enckede daller in specie att betalle til fru Lyßebett Friis¹⁾, som er itt aars rentte aff de 9000 daller.

Noch leffuerit hanom 60 daller til Chrestoffer Gierstrop rentte penge. Noch leffuerit hanom 90 daller til doctor Matties rentte aff 1500 daller, som er allt Eske Byldis gieldt.

¹⁾ Lisbet Friis * Peder Lange til Kjærgaard, Søster til nedennævnte Tønne Friis. Hof. Ad. I. S. 1 Tab. 1.

Den 22 var Falck Gyøes och jomfru Hyluig Brhas brølup j Viborg.¹⁾.

Den 26 leffuerit Jens Laureßen i Thanum mig 28 slette daller ringer 1 þ for en hest, hand solde j Viborg for mig. Och gick for min vogen och var falden ved Allerup; dog hand solde den møgitt ringe for. E. B. hand.

Den 29 var Niels Friis och jomfru Dorette Gyldenstierns brølup j Viborg.²⁾

[Oktober.]

Den 3 sende ieg her Peder Thrane³⁾ medt Peder Chrestensen xv rixdaller in specie att kiøffue mig nødekropper for til mit behoff. Derfor kiøfft x kropper; kom her op.— Same afften kom min søn her Jørgen Skiel hidt.

Den 4 kiøffte ieg hos apotecken her j byen neleken for j krone. Strax betaldt, send hanom pengen medt lille Raßmus. E. B. hand.

Den 7 kiøffte ieg hos apot. her anis for 8 ß, ieg strax sielfuer betalte. Til Morten kock 8 ß thil huedemell.

Same dag kom Chrestoffer Gerstroff, Thønne Fris⁴⁾ och Soffie Vlstand hidt. Kome dog til ingen anden forhandling. Effter moltidt bordt.

Den 8 sende ieg Klaus skreder medt Niels Thruessen til syuff allen sardug, skulle vnder en rø bays nattrøy til mig sielfuer, 14 ß til huer allen. E. B. hand.

Den 10 sende ieg her Peder Thrane medt min dreng Kieldt x rixdaller in specie och x halffue kroner att kiøffue mig nødekropper for.

Den 13 droge min søn Thygge och Berette fra mig.

¹⁾ Den yngre Falk Falksen Gjøe til Skjersø, afdøde Eske Billes Svoger, * Hedvig Brahe, en Datter af Sten Brahe og Kirsten Holk og Søster til Jørgen Brahe til Hvedholm.

²⁾ Niels Jørgensen Friis til Faurskov f. 1584 † 1651. — Dorte Gyldenstjerne † 1634, en Datter af Mogens Mogensen Gyldenstjerne, en Brodersøn til den bekjendte Knud Henriksen Gyldenstjerne. Deres Søn Mogens Friis blev Stamfader til Greverne Friis.

³⁾ Peder Trane var Præst ved Randers Hospital. J. Gjødesens Ligprædiken over E. B.

⁴⁾ Tønne Friis til Hesselager † 1639, en Søn af Niels Friis og Vibeke Gyldenstjerne * Anne Podebusk, en Datter af Klaus Podebusk og Sofie Ulfstand. Hof. Ad. I. 21 Tab. 1. Kr. 4des Br. I. 290 og fl. St.

Den 13 leffuerit ieg Jepsper Laureßen itt hundrede rixdaller in specie, som hand skulle haffue til øxen att indkiøffue.

Same dag leffuerit ieg Chresten Anderßen j Ørstedt itt halfft hundrede rixdaller in specie til k. m. behoff strax kiøffue mig a: for, nu strax att idis.

Den 14 leffuerit ieg Pouel skrifuer itt hundrede rixdaller in specie att kiøffue a: for.

Den 18 anamit Jesper Laureßen j mit egett kamer, der Holger Roßenkrans var der inde, xxx rixdaller in specie, som hand sagde skulle vdgiffuis for øxen.

Same dag drog Holger bordt, och kom han hidt den 16 och effter kongl. mayz. befalling anamit s. Laffue Brockis løbøre, huilcke hanom altsamens vden de 5 hopper och de føel ved Byellerup bleff offuerleffuerit effter Holgers tuende vnderskreffuene registeris formelding.

Den 19 lod ieg en aff staldrenggen følgis til Haffuerballe-gord medt 5 heste, s. Laffue tilkom, en mørkebrun kom fra Paris, j suedtfux, en skieck, ieg gaff hanom, var vng, j brun jagtklipper och j graa var slett blynd, och leffuerit denom paa Haffuerballegdt. Den anden skieck styrdt her pa mit strø.

Den 20 afferdigit Peder Chrestensen på veyen til Fyøn och leffuerit hanom itt m daller hoffuidstol och 60 daller rentte att leffuere Jacop Vlfeldt och tage mitt breff igen. Noch leffue[rit] hanom itt hundrede och xx daller rentte aff 2000 daller, ieg indnu er hanom skyldig, och der pa tage quitans. Och fick ieg hanom sielfuer thre s. daller til forteringh.

Sende ieg her Peder medt Niels Trueßen xx halffue croner at kiøffue nødekroper for j min kieler.

Den 22 anamit ieg aff Jens kornmoler itt^e och fem s. daller for v td. och j fd. smør aff mine Estrup bønder smør, som Jens Persén j Aars bekom och betalte.

Den 24 drog ieg fra Dronningborg pa den reyse til kiøf-stederne her j Juedland, som her Albrecht Skiel, Chresten Holck, Iffuer Juel och ieg effter kongl. mayz. befalling skulle talle medt borgeskaffuit om dee spanske companier om saltt att trafichere medt.¹⁾ Til Sylckeborg kro om afftenen.

¹⁾ Om de spanske Salt- og Viinkompagnier, se Sl. ved Schl. II. 181—82. 239 jfr. 81—82.

Den 25 var ieg pa slotset til moltidt, och fultis Chresten och ieg til Sne, och loe ieg til prestens her Jens.

Den 25 bleff Godzløff Buddis lyg nedersat i s. Bodels kyrcke j Olborig. Hans sön Frederich och Iffuer Friis, som haffuer hans dater, ere hans arffuinger.¹⁾

Den 26 derfra til prestens i Gadeberg, fick der madt. Til Becke om afften, och i Sne der møtte Iffuer os.

Den 27 att vere j Rybe.

Den 27 til Folling kro. Fiche der madt. Til Ribe om afftenen.

Den 28 var her Albrecht Skiel, Chresten Holck, Iffuer Juel och ieg pa raadhusitt och der haffde borgemestere, raadmendt och en stor pardt aff borgeskaffuit for os och ackorderit, huor møgett enhuer ville indlegge vdj dett Spanske companij.

Same dag lod ieg mine heste goe der fra til Folling.

Den 29 fultis her Albrecht Skiel, Chresten Holck, Iffuer Juel och ieg fra Ryberhus til Kolling.

Den 30 vare vj medt borgeskaffuit forsamliitt pa rodhusitt och om same Spanske handel talte medt dem.

Same dag droge vj der fra til Veyle.

Den 31 vare vj och der pa rodhusitt och talde medt borgeskaff och same dag til Horsens om afftenen.

[November.]

Den j effter predicken vare vj pa rodhusitt om same Spanske companij, och effter moltidt drog her Albrecht pa veyen til Lergraff och vj andre til Huering prestegrdt.

Same dag leffuerit Niels Boldeuin mig 183 daller in specie ij ordt effter quitans, som Erich Bylde til Kiersgardt²⁾ pa mine vegne haffde andtvorit hanom, som var for min anpardt vdj bøgningen vdj Lyøgtuedt och Rønbeck.

Den 2 droge vj til Sne och der fick madt til prestens j mitt loßemendt, och strax ved Sne kom min sön Thyge

¹⁾ Godslev Budde, see Dbg. 1604 S. 272 Anm. 4. Hans Søn Frederik til Rødslet, Oberst, var gift med Anne Urup (Hof. Ad. I. 63 Tab.) og hans Datter Dorte med Iver Friis til Oxholm, Enkemand efter Karen Munk. † 1623. Smds. S. 21 Tab. 2.

²⁾ Erik Bille til Kjærsgaard f. 1561 † 1641. Hof. Ad. III. 323 Tab. 1.

Brha til mig och berette, voris datter Margrette Bhra var flux ilde tilpa[s]. Den allermächtigste Gud hielpe hinder. Och effter moltidt til Arnborig om afftenen til en mandt heder Mogens.

Den 3 til her Peders j Thyrregou. Er tho miele der fra, och formedelst stor regen och vuer bleffue der om nathen.

[December.]

Den j kom ieg til Fiellebro att skifte effter s. Ebbe Munck, och var ingen herremend flere.

Den 2 kom Niels Krag.¹⁾

Den 3 kom Holger Roßenkrandz.

Den 4 begintte vi att skifte.

Den 9 leffuerit Sidzel Hiøg²⁾ mig 50 rixdaller in specie, som var itt aars rente aff dett m daller, som Lyßebet Roßenspar var Ebbe Munck pligtige och mig tilfaldt, och siden gaff Korfitz Rud mig sit breff pa same m daller och der medt indfriede hand Lyßebettis breff.

Den 24 effter min quitans anamit ieg aff Pouel skriffuer xxxv slette daller, som var oldengieldt aff nogle mine egne skoffue for a° 1621.

Den 29 drog ieg fra Dronningborg til Aars pa den reyße til Horsens, som roditt da vare didt forskreffuitt. Och om afftenen j Aars thalde ieg medt M. Niels Spentrup³⁾ om dett mauskiffte medt Lauris Ebbeßen.

Den 30 til Horsendtz.

Den 31 møtte roditt, som var chanßeleren, Chresten Holck, Jacop Vlfeldt, her Albrecht Skiel och ieg, pa rodhußitt. Gud gifue de beste raadt.⁴⁾

¹⁾ Niels Krag var gift med Jytte Høg og Svoger til Ebbe Munk. Dbg. 1609 S. 281 Anm. 1.

²⁾ Sidsel Høg f. 1582 † 1648 * 4 Marts 1604 Ebbe Munk til Fjellebro, var en Søster til Rigsrådsleren Just Høg og havde været en af Dronning Anna Katharinas Jomfruer. Dbg. 1604 S. 271 Anm. 4. Saml. til Fyens Hist. VII. 16—33.

³⁾ M. Niels Christensen Spentrup, Præst ved St. Clemens Kirke i Aarhus. Bidrag til en dansk Præstehist. af S. W. Wiberg S. 41.

⁴⁾ Kongens Propositioner til denne Rigsraadssamling, dat. Skanderborg d. 29 Decbr. 1622 og Udtog af Rigsraadets Svar, dat. Horsens d. 7 Januar 1623, ere trykte i Kr. 4des Br. I. 119—22, og efter den indklamrede Bemærkning i Anm. 3 paa sidstn. Side maa man

Thill de 5000 daller, som ieg var stadholderen her Breyde Randtzou skyldig — som var aff de penge, Laffue Brock haffde fordominerit, och ieg vdgaff mit breff der pa, och same penge var Hans Lyndenou pa sin høstrues vegene tilfalden — och som ieg vdsende til Viborg medt Jens kornmoller tyrsdagen for julledagh a° 1622, leffuerit ieg sielfuer Jens kornmoller tho thusinde enckede daller.¹⁾

Anamit hand aff Mogens skriffuer femthen hundrede enckede daller. Derimodt haffde min dreng Peder Chrestensen aff mine penge, hand haffde anamit j Skonne aff min indkompst der, leffuerit i renteriitt 1500 daller, som skulle quiteris aff kongl. mayz. skatt her aff lenitt imodt de andre.

Aff Jesper Laureßen anamit halffsiette hundrede rixdaller. Anamit hand aff Peder Chrestensen aff de penge, hand anamit pa myne vegne j Skonne, halftiende hundrede rixdaller och aff Niels Boldeuin j Fyøn. Noch haffde Jens Chrestensen aff mine penge for den a:, ieg solde til den Hollender, vlagt thre hundrede rixdaller. Sumarum 5300 daller, som er hoffuidtstoll och rentte 5,300.

Anm. Noterne til de fire Dagbøger ere skrevne for en halv Snees Aar tilbage, og kun høist ubetydeligt har kunnet tilføies under Trykningen. — Som Supplement til Indledningen i disse Saml. 2den R. II. S. 256 bemærkes, at et udførligt Uddrag af Dagbogen for 1612 findes i den i 1790 i Stockholm trykte Hallenbergs Svea Rikes Hist. under Gustav Adolf, se Hist. Tidsskrift 4de R. III S. 12, 1), altsaa 84 Aar førend Noget af denne Dagbog var udkommet i Danmark.

antage, at E. B.s Udkast i det Hele og næsten ordret er fulgt i Besvarelsen for samtlige Propositioners Vedkommende. — Da Kongen til Rigsraadet i Odense i 1620 havde indgivet Proposition til Indretningen af Sorø Akademi, var den Erklæring og Forslag, som Rigsraadet afgav derover, ligeledes efter et Udkast med E. B.s Haand. Hist. Tidsskr. 6te B. S. 301—306, jfr. Kr. 4des Br. I. 122. Anm. 4.

¹⁾ Den her omhandlede Gjeld er maaskee den samme, som omtales i E. B. I. 117 og denne Dbg. %, See ovfr. S. 17 Anm. 2. BreideRantzau † 10 Januar 1618 (Dbg. 1604 S. 268 Anm. 4) havde med sin første Hustru, Sofie Rosenkrantz, en Datter Elisabet Sofie, der blev gift med Hans Lindenov, Enkemand efter Sofie Sefeld [men naar paa Tab. 3 i Hof. Ad. I. 71, 1629 anføres som deres Bryllupsaar, viser Dbgn., at det maa sættes tidligere] og en Søn af Hans Johansen Lindenov den yngre til Hunslund og Margrete Rosenkrantz. Han blev R. R. i 1627 og døde 1642.